

Temps x Cures

Avaluació de la implementació

Nom de l'informe
Avaluació de la implementació Temps
x Cures 2021 – 2023

Àmbit
Afers socials i desigualtat

Tipus d'avaluació
Implementació

Objectiu
Avaluar la contribució del programa
Temps x Cures a l'assoliment dels
seus objectius i a la millora del
reconeixement de les cures en les
administracions locals.

Període d'anàlisi
2021 - 2023

Avaluació encarregada per la
Direcció General de Cures,
Organització del Temps i Equitat
en els Treballs (DGCOTET).
Departament d'Igualtat i
Feminismes - Generalitat de
Catalunya

Avaluació realitzada per
Ivàlua i Càtedra UNESCO Dones

Analistes
Carla Cordoncillo (coordinació)
Cristina Ferrer i Caterina Molero,
amb el suport de:
Sandra Ezquerra i Christel Keller
- Càtedra UNESCO Dones,
Desenvolupament i Cultures de
la Universitat de Vic-Universitat
Central de Catalunya
(col·laboradores externes)

El programa Temps x Cures, impulsat pel Departament d'Igualtat i feminismes, té per finalitat avançar en la corresponsabilitat pública vers les cures proporcionant als ens locals (ajuntaments i consells comarcals) recursos econòmics per impulsar serveis de cures a la infància.

En què consisteix el programa Temps x Cures?

El programa consisteix en una transferència monetària i un acompanyament de la DGCOTET als ens locals (ajuntaments i consells comarcals) per impulsar un determinat ventall de serveis de cures a infants i adolescents de 0 a 16 anys fora de l'horari escolar.

El programa té un triple objectiu: (1) consolidar el dret de nenes i nens a ser cuidats/des, (2) alliberar temps per a les famílies, i en especial les dones —que són a qui s'atribueix el gruix de les tasques domèstiques i de cures—, i (3) generar nova ocupació de qualitat en aquest sector. Addicionalment, contribueix a millorar la corresponsabilitat pública vers les cures (tant a nivell autonòmic com local) i per tant, de manera indirecta, a promoure el reconeixement del valor de la cura.

Contribució del programa

Ha permès ampliar els serveis de cura a la infància a nivell local, finançant 2.137 serveis entre 2021 i 2023. Una tercera part dels serveis han sigut de nova creació.

L'accés als serveis ha estat majoritàriament universal, atenent a 538.606 infants i adolescents entre el 2021 i el 2023, sobretot en la franja de 4 a 12 anys.

La corresponsabilitat pública ha permès alliberar temps a les famílies: s'estima que s'han alliberat 34.968.957 hores entre 2021 i 2023.

El gruix de serveis impulsats han estat d'allargament i/o substitució de la jornada escolar, de manera que han contribuït a millorar la conciliació de la vida familiar i laboral de les famílies.

S'han generat 12.291 contractacions en el sector de les cures a la infància, però aquestes no han estat de qualitat.

Problemàtica i intervenció

El programa parteix de tres grans premisses, vinculades als seus tres objectius específics: (1) que els infants i adolescents no tenen cobertes totes les seves necessitats de cures, en bona mesura perquè aquesta cobertura l'estan assumint principalment les famílies, sense massa suport públic; (2) que les famílies, i especialment les dones, pateixen una sobrecàrrega de treballs pel fet d'haver d'assumir el gruix de les responsabilitats de cura a la infància, que al seu torn deriva en pobresa de temps; i (3) que el sector de les cures a la infància i l'adolescència es caracteritza per una important precarització i poc reconeixement laboral.

La teoria del canvi del programa

Impulsat per la Direcció General de Cures, Organització del Temps i Equitat en els Treballs (en endavant DGCOTET) el programa *Temps x Cures* compta amb diversos eixos d'intervenció. Tanmateix, l'avaluació de la implementació ha cobert només el principal d'aquests eixos: el finançament i acompanyament als ens locals per impulsar serveis de proximitat de cura a la infància i l'adolescència fora de l'horari escolar.

Com es desplega la transferència?

La DGCOTET realitza una transferència condicionada (aproximadament 20 milions d'euros anuals) als ajuntaments de més de 20.000 habitants i els consells comarcals. Aquests darrers poden decidir gestionar directament els recursos assignats o delegar la decisió als ajuntaments que formen part del seu territori.

La quantitat de recursos transferida varia segons criteris poblacionals (població 0-16 segons el padró) i també contempla una petita variabilitat segons la dispersió de població, com a criteri territorial.

Per donar suport als ens locals, la DGCOTET compta amb l'estructura de Serveis Territorials del Departament d'Igualtat i Feminismes, que s'ha anat consolidant a mesura que s'ha desplegat el programa. L'any 2024 el *Temps x Cures* compta amb 13 tècniques territorials de referència.

Quin tipus de serveis es poden finançar?

- Casals en períodes no lectius.
- Espais d'acollida a les escoles fora de l'horari escolar.
- Colònies i campaments.
- Ludoteques.
- Serveis de cura puntual (fixos o itinerants) en equipaments o a domicili.
- Serveis anàlegs de lleure fora de l'horari escolar (o fora de l'etapa d'escolarització obligatòria), excloses les activitats educatives extraescolars.

Quines famílies poden fer ús dels serveis?

L'accés als serveis és universal amb una prioritització de les famílies amb més càrrega de cures i major pobresa de temps: famílies monoparentals, mares o tutores víctimes de violències masclistes, en situació d'atur de llarga durada, o ocupades de forma autònoma, majors de 45 anys, o migrades.

El Temps x Cures consisteix en una transferència de la DGCOTET als ens locals per impulsar serveis de cures a la infància.

Avaluació

L'avaluació de la implementació realitzada analitza els dos primers anys de desplegament del programa (2022 i 2023), que cobreixen tres anys de finançament de serveis (2021-2023). Cerca valorar-ne el funcionament i analitzar la seva contribució a la consolidació dels drets vinculats a la cura i al temps, per tal d'extreure aprenentatges i recomanacions que permetin millorar l'eficàcia del programa en properes edicions.

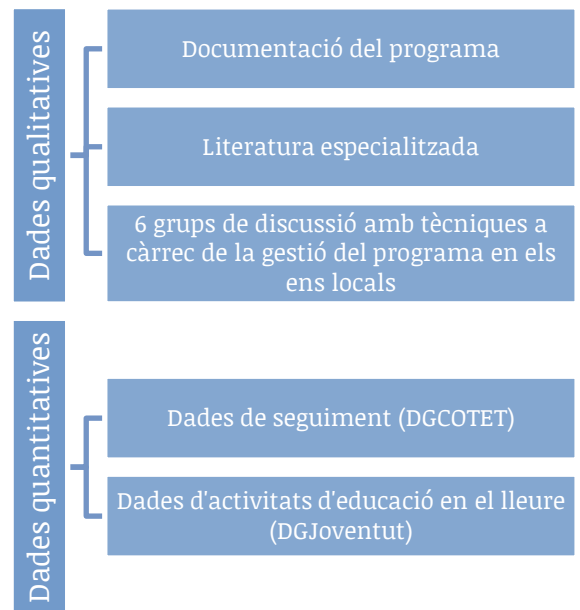
Preguntes d'avaluació

Les preguntes a les quals l'avaluació dona resposta són les següents:

- Com ha contribuït el *Temps x Cures* a millorar el reconeixement del valor de la cura en les administracions locals catalanes?
- Com ha contribuït el *Temps x Cures* a la consolidació del dret de les persones menors de 16 a ser cuidades?
- Com ha contribuït el *Temps x Cures* a consolidar el dret al temps de les famílies, i en especial de les dones?
- Com ha contribuït el *Temps x Cures* a generar nova ocupació de qualitat en el sector de les cures arreu del territori?

Metodologia

Per donar resposta a aquestes preguntes d'avaluació s'han emprat, sobretot, tècniques d'anàlisi qualitatives, però els resultats s'han triangulat també amb l'anàlisi descriptiva de les dades de seguiment del programa.

Adicionalment, s'ha utilitzat un *Qualitative Comparative Analysis* (QCA) per aprofundir en l'anàlisi dels determinants de l'oferta de serveis finançats.

L'avaluació de la implementació ha permès conèixer com ha contribuït el programa a la consolidació dels drets vinculats a la cura i al seu reconeixement a nivell de l'administració local.

Resultats

L'avaluació del *Temps x Cures* emfatitza que el programa ha contribuït de manera clara a la redistribució del temps de cura. Apostant per la corresponsabilitat pública des d'un enfocament de drets i universalista, el programa ha permès finançar serveis de cura a la infància i l'adolescència, que han alliberat càrrega de cures a les famílies, especialment les dones, facilitant-los la conciliació de la vida familiar i laboral.

Reconeixement del valor de la cura

Apostant per la corresponsabilitat pública, el *Temps x Cures* no només ha assenyalat la responsabilitat de les administracions públiques de garantir els drets vinculats a la cura, sinó que ha permès constatar la importància d'impulsar polítiques i serveis de cura des d'unitats específiques, amb capacitat de gestió, lideratge i autonomia per transversalitzar-les.

Això no treu que els dos primers anys, a nivell local, el programa s'ha impulsat des d'estructures dèbils, amb poca capacitat organitzacional per dissenyar polítiques públiques i gestionar la transferència. Quelcom que ha condicionat l'oferta de serveis.

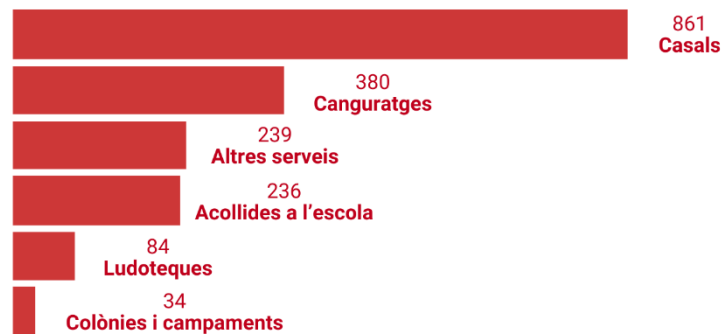
Dret a ser cuidat o cuidada

L'ampliació de la l'oferta de serveis de cura a la infància ha permès ampliar la cobertura de les seves necessitats de cures i, per tant, contribuir a consolidar el dret de nens, nenes i adolescents a ser cuidats/des. Tanmateix, aquesta cobertura no ha estat homogènia arreu del territori, doncs l'oferta de serveis tampoc ho és.

El programa ha contribuït a impulsar nous serveis de cura puntual (especialment canguratges) i ha permès millorar l'accés (reduint el preu) i ampliar el nombre de places dels serveis existents (principalment casals en períodes de vacances).

En termes generals, el desplegament de serveis ha estat universalista i gratuït, i ha tingut en compte les desigualtats de les famílies en l'accés. Ara bé, la majoria de serveis s'ha adreçat a infants entre 4 i 12 anys, deixant les franges 0-3 i 12-16 força descobertes, i no sempre s'ha acceptat infants amb Necessitats Educatives Especials.

Serveis finançats segons tipologia (2021-2023)

Dret al temps (de les famílies)

Amb els serveis desplegats s'ha contribuït a la consolidació del dret al temps de les famílies, alliberant-los temps de cures, en especial a aquelles famílies —i dins d'aquestes, principalment a les dones— amb major pobresa de temps.

Cal destacar, però, que no s'han atès totes les necessitats de temps per igual. Els ens locals han prioritzat impulsar serveis per facilitar la conciliació de la cura amb l'activitat laboral (serveis d'allargament i/o substitució de la jornada escolar), davant d'altres necessitats de temps de les famílies.

Generació d'ocupació de qualitat

El *Temps x Cures* ha contribuït a dinamitzar el sector de les cures a la infància arreu del territori, generant un volum important d'ocupació formal, però la ocupació generada no ha estat de qualitat. Ni el disseny ni la implementació del programa han contemplat mesures específiques per evitar reproduir la precarietat del sector. En conseqüència, l'ocupació generada ha estat majoritàriament temporal, parcial, amb salaris baixos i en ocasions a persones menys qualificades del necessari.

Aprenentatges

Model i estructures en procés de consolidació

El programa s'ha impulsat des d'una direcció general de recent creació i uns ens locals amb poca capacitat institucional i organitzacional. Tot plegat ha dificultat l'aterratge pràctic de les grans apostes del programa (universalitat i provisió pública).

Consolidació heterogènia dels drets vinculats a la cura

La contribució del *Temps x Cures* a la consolidació del dret a ser cuidats/des d'infants i adolescents i el dret a disposar de temps de les seves famílies és directa i evident. En canvi, la seva aportació en termes de consolidació del dret al treball digne ha quedat més difuminada.

Contribució parcial al reconeixement de les cures

Si bé el programa ha contribuït de manera directa a la institucionalització de les cures, i per tant al reconeixement del seu valor, no ha permès finançar serveis de suport a les famílies per cuidar millor.

Recomanacions

Abordar la discrecionalitat

Promoure la realització de diagnòstics territorialitzats que permetin estructurar una cartera de serveis de cura a nivell local, que respongui a les necessitats reals de les famílies.

Avançar en la consolidació del dret al temps de les famílies

Impulsar accions de sensibilització sobre el dret al temps propi i promoure mesures i activitats per millorar la corresponsabilitat entre dones i homes.

Fer efectiva la creació de llocs de treball de qualitat

Proporcionar orientacions sobre la introducció de clàusules socials en la contractació, ampliar les categories laborals permeses i promoure la provisió conjunta de serveis amb horaris complementaris per oferir contractes més estables.

Podeu consultar l'informe complet a www.ivalua.cat